

A II. Rákóczi F. utcai közműárokban feltárt 120 cm vastag rétegrendben előkerült számos régészeti jelenség és lelet. A leletek nagy részét a mindennapokban használt római házi kerámia töredékek teszik ki. Azonban, szép számban kerültek elő szinte teljesen ép mécsesek, *terra sigillata* töredékek (mesterbélyeges darabok is), üvegedények töredékei, üvegfiola aljtöredéke és néhány freskötöredék. A szisztematikus fémkeresésnek köszönhetően számos fémtárggyal is gazdagodott a múzeum gyűjteménye: római érmekkel (középbronzok és késő római kisbronzok), fibulatöredékekkel, egy késő római hagymafejes fibulával, vasszőgekkel, egy bronzkarikával és egy sodort vaskarpereccel. Találtunk egy bronzgyűrűt is, amely egy ujjpercen került elő – sajnos egy újkori bolygatásból – de minden bizonnyal egy sírhoz tartozhatott.

Munkatársak: Horváth András, Horváth Dorina, Kőszegi Ádám és Vámos Péter régésztechnikusok; Isztin Gyula geodéta.

MLADONICZKI RÉKA – MRENKA ATTILA

343. Szögliget, Szádvár

(KÖH 16815)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U, Á, Kk, Kú

2011 augusztusában a Szádvárért Baráti Kör és a miskolci Herman Ottó Múzeum közös összefogásával megvalósulhatott hazánk egyik legnagyobb alapterületű várának első, kisebb léptékű régészeti kutatása.

A közel félszáz önkéntes részvételével lezajlott egyhetes ásatás alatt 7 kutatóárok megnyitására volt lehetőségünk. A vár egykori főkapujának területén, mintegy 2 m vastag, nagy-köves, törmeléken omlásréteg letermelését követően, egy, a jelenleg is felmenő falakkal rendelkező kapuépítmény síkjától eltérő tájolású, visszabontott, és részben alapozási célokra felhasznált négyszögletes épület részleteit tártuk fel.

A 2010-ben⁸⁹, a külső vár D-i fala mentén feltárt cserépkályha alapozásának folytatását kerestük a tőle Ny-ra húzott kutatóárokból. A kályha további részletei nem kerültek elő, viszont rétegmegfigyeléseink bizonyították a vár Árpád-kori (13. századi), valamint ennél jóval idősebb (a neolitikus bukki kultúrához kapcsolható) megtelepedés nyomait.

A várudvar tégersorának vizsgálatára nyitott árkunkban markáns rétegződést nem találtunk. Azaz a középkori járószint nem sokkal a mai felszín alatt helyezkedhetett el, azon maszszív járófelületet nem képeztek ki, csupán a magasan jelentkező sziklafelszín közeit töltötték ki, kései (16–17. századi) leletanyagot tartalmazó réteggel.

A 17. század első harmadában épített Német-bástya előterében nyitott szelvény területén, a bástyához kapcsolódó épületek alapfalai, valamint egy 17. századi, téglából épített, mintegy 1 m átmérőjű sütökemence platnija, és részben felmenő falai kerültek felszínre.

Szádvár egyik kuriózumának számít az először 1570-ben említett, az É-i oldalon lévő felvonószerkezet, a „Csiga”, Fogadóállomásának kutatására nyitottunk árkot, a külső vár

É-i részében. Feltártuk a „Csiga” felső vári kapujának részletét, a mögötte lévő faragott sziklafelszín, azonban az egykori, szárazmalomra hasonlítható épület maradványai nem kerültek elő.

Szintén az írott források alapján kezdtük meg a külső vár és középső vár között nyílt kapu kutatását. A középső vár nagy méretű rondellájának, a Lisztes-bástyának az É-i végében kijelölt szelvény területén megtaláltuk a védmű É-i falának lezárását. Ennek belső, azaz a középső vár felé eső területéről 8 nagy méretű, talán az egykori kapuszerkezethez köthető faragott köelem került elő. Hogy az összességében több tonnányi követ ki és milyen céllal hordta össze az egykori kapu mögött, sajnos még nem tisztázható.

Szádvár első régészeti feltárásán nagyon nagy mennyiségű, elsősorban 17. századi leletanyag, valamint az Árpád-kori kerámiákon túl, több 15. századi pénzérme is előkerült, ami a hegytető K-i végének folyamatos erődítésére, és lakottságára utalhat.

GÁL VIKTOR

344. Szödliget, Csörög

(MRT 9. k. 29/5. lh., KÖH 11726)

(Pest megye) A

2010-ben próbafeltárást végeztünk az M2 autópálya Vác–szödligeti lehajtójának nyomvonalán, a nyomvonal 29/5 sz. lelőhely melletti szakaszán. Kiderült, hogy a lelőhely a nyomvonalra is kiterjed, a kutatóárkokban késő avar kori település objektumai kerültek elő. Kiderült az is, hogy a lelőhely D-i irányban tovább húzódik.⁹⁰

2011. március–június között feltártuk az előző évben kutatott területet. Ezzel párhuzamosan próba-, majd megelőző feltárást folytattunk a lelőhely D felé húzódó részén. Itt késő avar kori temető részlete és néhány hasonló korú települési objektum került elő.

A településrészlethez 21 objektum tartozik: 1 épület, 17 gödör, 2 oszlophely, 1 árok. Két kivétellel a sírokon kívül helyezkedtek el, míg a 68. és 75. sz. kis gödör a sírok közt volt. A 14. sz. ház 270×260 cm nagyságú, négyszögletes alaprajzú, lekerekített sarkú, földbe ástott épület az oldalfalak közepénél levő oszlophelyekkel. A telepobjektumok betöltésében zömmel kézzel formált kerámia, állatsontok, paticsdarabok voltak.

A sírok a feltárt terület középső részén helyezkedtek el. A temető É-i, D-i és K-i széle lehatárolható, Ny-i irányban azonban tovább húzódik a nyomvonalon kívül. A sírok tájolása ÉNy–DK, ritkábban Ny–K. Egy kivételével még az avar korban valamennyit megbolygatták és kirabolták. A nagy méretű rablógödörök szürkés betöltésű foltja jól kirajzolódott, több esetben már a szubhumuszban sikerült megfigyelni a foltokat. A rablás mértéke különböző. Van olyan sír, amelyben csupán néhány töredékes csont maradt, más esetekben viszont csak a felsőtestet bolygatták meg, a lábak, a melljük helyezett edénymelléklettel, érintetlenül maradtak.

89 RKM 2010, 371–372.

90 RKM 2010, 372.